

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

KUVATAITEEN LUKIODIPLOMI 2015–2016 TEHTÄVÄT

Määräykset ja ohjeet 2015:16

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2015:16

ISBN 978-952-13-6089-3 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

Kuvataiteen lukiodiplomin tehtävät 2015–2016

Kuvataiteen lukiodiplomin tehtävävaihtoehtoja on kuusi, joista opiskelija valitsee yhden. Kuvataiteen lukiodiplomin arviointi kohdistuu portfolioon, teokseen ja niiden muodostamaan kokonaisuuteen. Portfolion painoarvo kuvataiteen lukiodiplomin arvosanassa on puolet (1/2) ja teoksen painoarvo puolet (1/2). Kuvataiteen lukiodiplomin arviointi perustuu valitun tehtävän arviointikohteisiin ja kaikille tehtäville yhteisiin arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin (ks. ”Kuvataiteen lukiodiplomi 2015–2016” > ”5 Lukiodiplomin arviointi”, Määräykset ja ohjeet 2015:15, Opetushallitus)

Kuvataiteen lukiodiplomin tehtävävaihtoehdot 1–6:

1. TASA-ARVOINEN JA YHDENVERTAINEN SUOMI

Suomessa astui vuoden 2015 alusta voimaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien uudistukset. Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää sukupuolten tasa-arvoa. Tasa-arvolaki velvoittaa oppilaitoksia tekemään tasa-arvosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Uudistus painottaa, ettei koulussa saa kohdistaa sukupuoliin stereotyyppisiä odotuksia tai oletuksia. Opiskelijoiden valintoja tulee myös ohjata yksilöllisten taipumusten eikä sukupuolistereotyyppioiden mukaan. Lainsäädäntö lähtee siitä, että sukupuolen moninaisuus tulee huomioida kouluissa.

Yhdenvertaisuuslaki antaa aiempaa laajempaa suojaa syrjinnältä. Yhdenvertaisuuslain antama suoja syrjinnältä on yhtäläinen riippumatta siitä, mihin henkilöön liittyvään tekijään syrjintä perustuu. Esimerkiksi syrjintä ihmisen iän, alkuperän, kielen, uskonnon, mielipiteen tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella on kielletty. Lain mukaan oppilaitoksella on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Opiskelijoita on myös kuultava yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteistä.

Yhteiskunnassamme on varmasti vielä matkaa todellisen tasa-arvon toteutumiseen, vaikka aiempaa harvempi suomalainen pitää tasa-arvo-ongelmia maassamme yleisinä. Silti Eurobarometriin vastanneista suomalaisista 44 prosenttia katsoi miesten ja naisten välisen epätasa-arvon olevan melko tai erittäin yleistä. Osaltaan arjen mediakulttuuri vaikuttaa käsityksiimme sukupuolten tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Medioissa toistetaan, vahvistetaan, muunnellaan ja luodaan erilaisia sukupuolien rooleja sekä niiden esittämisen tapoja.

Tehtävä: Tarkastele ja tutki miten tasa-arvo ja/tai yhdenvertaisuus toteutuvat ympäristössäsi. Missä tasa-arvo ja/tai yhdenvertaisuus toteutuu ja missä ei? Valitse oma näkökulmasi hyödyntämällä tiedonhankintasi ja pohdintojesi tuloksia. Toteuta teos valitsemastasi näkökulmasta. Nimeä teoksesi.

Toteutustapa: Vapaa

Arviointikohteet: Aiheen rajaus ja valitun näkökulman käsittely
Pohdintojen ja näkemysten välittyminen

2. MAHDOLLISUUKSIEN KONE?

Modernin arkkitehtuurin ja yhdyskuntasuunnittelun juuret ovat 1900-luvun alkupuolella. Arkkitehti Le Corbusierin (1887–1965) määritelmä talosta asumiskoneena kuvaa hyvin modernismin ihannetta, jossa arkkitehti ratkaisee suunnittelun haasteet rationaalisesti luonnonlakeja noudattaen. Rakennustekniikassa massatuotanto ja standardit palvelivat tavoitteisiin pääsemistä. Tekniikan määrittelemä estetiikka näkyi arkkitehtuurin ohella myös sisustus- ja huonekalusuunnittelussa.

Oman aikamme kodit ovat täynnä koneita ja elektroniikkaa. Kotona työskentely ja opiskelu vaativat älylaitteita ja internetyhteyttä. Viihde tulvii kotiimme monen laitteen kautta. Laatikot ovat täynnä erilaisia kaukosäätimiä ja latureita. Ruokaa keitetään, paistetaan, silputaan ja soseutetaan moninaisten laitteiden avulla. Uusiin rakennuksiin sisältyy yhä enemmän näkyvää ja näkymätöntä talotekniikkaa. Kaupungeissa asunnot on jo kauan lämmitetty kaukolämmöllä ja ilmanvaihto hoidettu koneellisesti. Uusissa älytaloissa erilaiset laitteet keskustelevat ja toimivat yhteistyössä.

Teknologisoituva arki tuo mukanaan myös ongelmia. Olemme tulleet monella tapaa riippuvaisiksi koneista. Yhä useammin tieto on tallennettuna ulkoisiin tallennusvälineisiin ja -palveluihin. Häiriö palvelussa, verkkoyhteyden katkeaminen tai muistitikun katoaminen voi sekoittaa arjen ja aiheuttaa vieroitusoireita. Sähkölaitteiden jatkuva lisääntyminen kodeissa lisää myös sähkön kulutusta. Sähköntuotanto, raaka-aineiden jalostaminen sekä laitteiden valmistus ja kierrättäminen ovat aikamme suuria haasteita. Toisaalta uudet laitteet ja palvelut voivat myös ratkaista näitä haasteita. Kiertotalous nähdäänkin mahdollisuutena Suomelle ja suomalaisille yrityksille. Kiertotaloudessa materiaalit ja arvo kiertävät. Uusille tuotteille luodaan lisäarvoa palveluilla ja älykkyydellä.

Valitse vaihtoehdoista joka 2A tai 2B:

Tehtävä 2A: Ideoi, suunnittele ja toteuta kotona käytettävä tuote, jossa hyödynnät elektroniikkaa, ohjelmointia ja/tai robotiikkaa. Nimeä tuotteesi.

Toteutustapa: Vapaa

Arviointi: Tuotteen innovatiivisuus ja ekologisuus
Tekninen toteutus ja käytettävyys

Tehtävä 2B: Ideoi, suunnittele ja toteuta teos, jossa käsittelet ihmisen, kodin ja teknologian suhdetta. Nimeä teoksesi.

Toteutustapa: Vapaa

Arviointikohteet: Teeman käsittely ja välittyminen
Taiteellinen toteutus ja kokonaisuus

3. VALOKUVA JA MUISTAMINEN

Valokuvien avulla muistamme ja ne ovat samalla muistitallenteita. Valokuvat vaikuttavat myös siihen, mitä pidämme muistamisen ja kertomisen arvoisena. Lapsuuden muistot voivat osaltaan perustua valokuviin. Valokuva-albumeissa ja perhevalokuvissa korostuvat kuvaamisen kohteena olevat henkilöt ja asiat. Valokuvien ulkopuolelle jäänyt voi unohtua nopeasti. Toisaalta katsomalla valokuvaa palauttaa mieleen jo unohdettuja asioita.

Henkilökohtaiset valokuvat ovat usein dokumentteja itselle tärkeiden yhteisöjen jakamista hetkistä, tilaisuuksista ja rituaaleista. Valokuva rakentaa yhteisöä esimerkiksi luokkakuvan, sukukuvan tai joukkuekuvan muodossa. Valokuviin sisältyviä muistoja voi tarkastella myös turismin käytäntöjen ja rituaalien näkökulmasta. Merkittävänä pidetyt nähtävyydet tallentuvat päivittäin lukemattomien matkailijoiden valokuviin. Valokuvia ottamalla osallistumme ”nähtävyyksien näyttämöille”, joilla olemme sekä kuvaajia että kuvaamisen kohteita.

Tehtävä: Ideoi, suunnittele ja toteuta teos, joka käsittelee valokuvan ja muistamisen suhdetta. Nimeä teoksesi.

Toteutustapa: Vapaa

Arviointikohteet: Aiheen rajaus ja näkökulman välittyminen
Ilmaisukeinojen ja sisällön välinen suhde

4. VEDEN ÄÄRELLÄ

Varhaiset kulttuurit syntyivät veden äärelle. Maanviljely sai alkunsa Mesopotamiassa ja Egyptissä tulvivien jokien äärellä. Tulvien hallinta ja keinokastelu mahdollistivat kaupunkien ja kirjoitustaidon kehittymisen. Meriteitä pitkin kuva maailmasta muuttui. Meret toimivat kauppareitteinä ja niitä pitkin valloitettiin myös siirtomaita.

Myös Suomessa ensimmäiset kaupungit ja teollisuus kehittyivät vesistöjen äärelle. Vettä pitkin matkustettiin ja virtaavasta vedestä saatiin voimaa. Vesi myös kuljetti materiaaleja ja valmiita tuotteita. Luonnon vesireittejä täydennettiin rakentamalla kanavia. Vesistöjä hyödynnetään edelleen monin tavoin teollisuudessa, logistikkassa, matkailussa ja kaupunkien virkistysalueilla. Niihin liittyvät erilaiset arvot ja tarpeet synnyttävät myös ristiriitoja, kiistoja ja jännitteitä.

Tehtävä: Tutki miten vesistöt ovat vaikuttaneet omaan asuinpaikkaasi tai valitsemaasi muuhun ympäristöön. Suunnittele ja toteuta teos, jonka lähtökohtana on veden merkitys valitsemallesi ympäristölle. Nimeä teoksesi.

Toteutustapa: Vapaa

Arviointikohteet: Veden merkityksen käsittelyn puhuttelevuus
Taiteellinen toteutus ja kokonaisuus

5. SEKAISIN JÄRJESTYKSESTÄ

Tietokoneella, työpöydällä, laukussa tai vaatekaapissa on useimmilla meistä epäjärjestys. Kaikkea on liikaa tai ainakin paljon. Viestit, kuvat, tiedostot, paperit, muut dokumentit ja tavarat ovat sekaisin. Aikaa ja ”hermoja” järjestämiseen, lajitteluun ja läpikäymiseen ei aina vain löydy. Epäjärjestys voi olla konkreettista, mutta myös häiritsevää subjektiivinen tuntemus oman pään sisällä.

Järjestystä ja epäjärjestystä tutkitaan kuvataiteessa monin tavoin ja eri lähtökohdista. Taideteoksen sommittelu, rakenne tai esitystapa voi vaikuttaa satunnaiselta ja kaoottiselta. Maalauksen värit, viivat tai muodot saattavat näyttäytyä sekaisina tai järjestettyinä. Esimerkiksi Jackson Pollock pyrki saamaan maalauksiinsa kontrolloimattoman jäljen. Anu Tuominen taas järjestelee taideteoksiinsa tavaroita ja esineitä. Järjestys ja kaaos tasapainoilevat myös Matti Kujansalon abstrakteissa maalauksissa.

Tehtävä: Tutki järjestystä ja epäjärjestystä ympäristössä, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa. Ideoi, suunnittele ja toteuta teos, joka käsittelee järjestystä ja epäjärjestystä. Nimeä teoksesi.

Toteutustapa: Vapaa

Arviointikohteet: Yhteys ympäristöön ja/tai kuvataiteeseen ja/tai muuhun visuaaliseen kulttuuriin
Taiteellinen ja tekninen toteutus

6. LEIKISTI OIKEESTI

Leluilla leikitään, mutta leikkikalut ja leikit ovat paljon muutakin. Ihmisen oppimiskykyä voidaan tukea leikkien ja leikkivälineiden avulla. Lelut välittävät myös arvoja, ihanteita ja asenteita. Niistä voi löytää tavoiteltavia roolimalleja, kauneusihanteita ja toimintatapoja. Lelujen välittämät arvot kertovat myös yhteiskunnallisista ideologioista ja poliittisista ihanteista. Nykypäivänä lelu on usein tuotettu markkinoimaan saman tuoteperheen elokuvaa tai sarjakuvaa. Lelut ja leikit tuottavat iloa ja oppimista, mutta ne voivat myös kertoa yllättäviä asioita yhteisöstä, yhteiskunnasta ja kulttuurista.

Tehtävä: Tarkastele leluja ja/tai leikkejä. Pohdi ja tutki millaisia arvoja, ihanteita ja ideologioita niihin sisältyy? Ideoi, suunnittele ja toteuta teos, jossa käsittelet pohdintojasi valitsemastasi näkökulmasta. Nimeä teoksesi.

Toteutustapa: Vapaa

Arviointikohteet: Valitun näkökulman välittyminen
Taiteellinen toteutus ja kokonaisuus

Verkojulkaisu
ISBN 978-952-13-6089-3
ISSN 1798-8888